

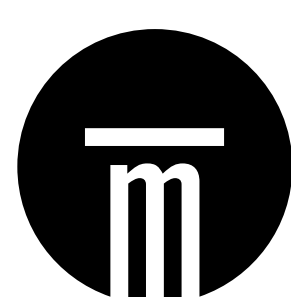
El museu somiat.

Pere Bosch Gimpera i el MAC

Català

Español

Museu d'Arqueologia
de Catalunya

Generalitat
de Catalunya

El museu somiat.

Pere Bosch Gimpera i el MAC

El museu somiat.

Pere Bosch Gimpera i el MAC

Textos en català

Presentació

1. La llavor científica

2. Els precedents

3. La creació del museu

4. Un museu modern

5. La il·lusió escapçada

Presentació

Pere Bosch Gimpera (Barcelona, 1881 - Ciutat de Mèxic, 1974) va ser una figura clau de la història de Catalunya de la primera meitat del segle XX. Arqueòleg d'àmplia formació humanista, entre el 1915 i el 1937 va ser director del Servei d'Investigacions Arqueològiques de l'Institut d'Estudis Catalans; catedràtic, degà i rector de la Universitat de Barcelona i conseller de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

A Pere Bosch Gimpera no només se'l pot considerar el pare de la arqueologia catalana i peninsular modernes, sinó que també va ser l'impulsor de l'actual Museu d'Arqueologia de Catalunya i el seu primer director.

L'exposició «El museu somiat. Pere Bosch Gimpera i el MAC» vol explicar la seva concepció de l'arqueologia i el procés de creació de la seva obra més estimada: el Museu d'Arqueologia de Catalunya, una institució museística d'àmbit i vocació científics, però també amb voluntat didàctica. Per mitjà d'aquesta mostra, el museu li ret un sentit homenatge en ocasió del 50è aniversari de la seva mort.

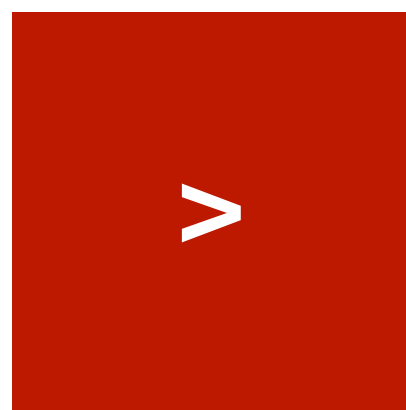
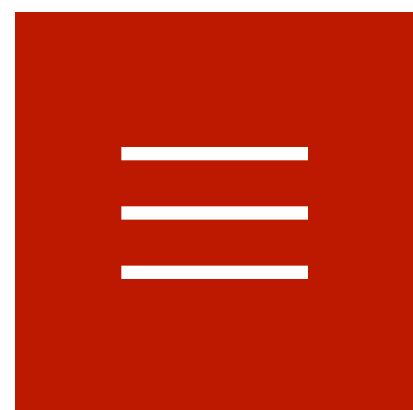

1. La llavor científica

La creació de l'Institut d'Estudis Catalans el 1907 fou el bressol d'una nova escola en el camp de les recerques arqueològiques a Catalunya. A partir del 1914, i oficialment el 1915, la professionalització de l'arqueologia va ser un fet. L'home clau seria Pere Bosch Gimpera, acabat d'arribar d'Alemanya, on havia anat a completar els estudis, i el vehicle, el Servei d'Investigacions Arqueològiques creat per l'IEC el 1914.

La seva primera empresa foren les excavacions al Baix Aragó que s'encarregà de dirigir personalment entre el 1914 i el 1923. Aviat s'envoltà d'un important equip de col·laboradors: Matías Pallarès, Lorenzo Pérez Temprado, Josep Colominas, Agustí Duran i Sanpere i Josep de C. Serra i Ràfols, als quals s'afegirien més endavant Lluís Pericot, Alberto del Castillo, Josep Gudiol, Carlos Cid i Julio Martínez Santa Olalla.

Simultàniament, i amb una activitat frenètica, Bosch i el seu equip intervingueren en tots els territoris de parla catalana, i la seva recerca feu avançar de manera sorprenent l'estudi de la prehistòria i la història antiga.

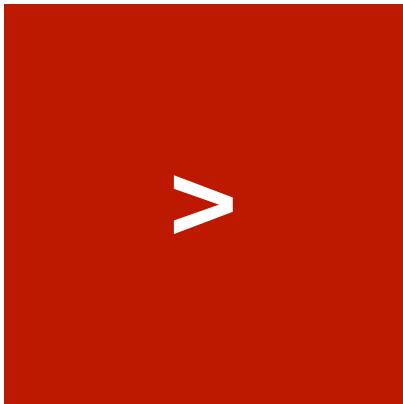
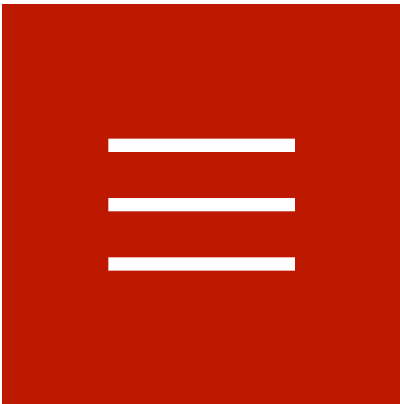

2. Els precedents del Museu d'Arqueologia de Catalunya

L'any 1879 havia estat creat a Barcelona el Museo Provincial de Antigüedades, a la capella de Santa Àgata i, més tard, el 1882 s'inaugurà el Museu Martorell o Museu de Ciències Naturals i Arqueologia al parc de la Ciutadella.

Anys més tard, el 1902, l'Ajuntament de Barcelona crearia la Junta Municipal de Museus i Belles Arts i també aquest any s'obrí al públic el Museu d'Art Decoratiu i Arqueològic a l'antic Arsenal del parc de la Ciutadella, que el 1915 esdevindria el Museu d'Art i Arqueologia. La nova institució es nodriria de les adquisicions de la Junta de Museus, les troballes de les excavacions d'Empúries que promovia, les donacions de particulars, i, naturalment, dels materials arqueològics aplegats pel Servei d'Investigacions Arqueològiques, dirigit per Pere Bosch Gimpera.

L'Exposició Internacional del 1929 i el IV Congrés Internacional d'Arqueologia, que se celebraria a Barcelona durant l'esdeveniment, van ser l'ocasió aprofitada per Bosch Gimpera per mostrar totes les descobertes d'una manera científica i ordenada tant al mateix Museu com a l'exposició «El arte primitivo», presentada al Palau Nacional de Montjuïc.

3. La creació del museu

L'acord de creació del Museu d'Arqueologia de Barcelona va ser pres per la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona el 12 de gener de l'any 1932. El seu Patronat l'integraven representants de dites institucions, així com de l'Institut d'Estudis Catalans, la Junta de Museus de Barcelona, la Universitat de Barcelona i la Societat Catalana d'Antropologia, Etnologia i Prehistòria, sota la presidència honorària del president de la Generalitat i de l'alcalde de Barcelona. Pere Bosch Gimpera en va ser nomenat director.

El nou Patronat es posà a treballar per aconseguir que totes les col·leccions arqueològiques dels diversos museus de Barcelona s'unifiquessin en el nou Museu d'Arqueologia, que havia de ser instal·lat al palau del parc de la Ciutadella.

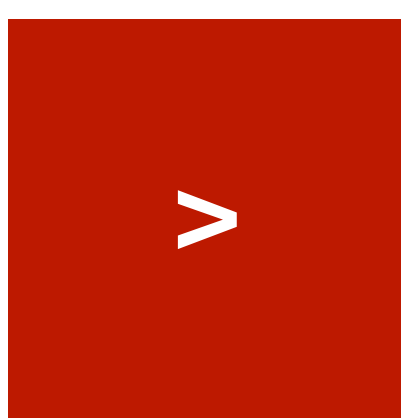
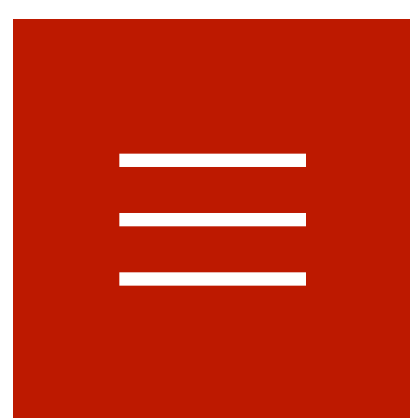
Aviat s'hauria d'abandonar la idea d'aquesta seu en ser destinat l'edifici al Parlament de Catalunya, i va sorgir aleshores la possibilitat d'ocupar l'antic Palau de les Arts Gràfiques de l'Exposició Internacional de Barcelona del 1929, a Montjuïc. L'arquitecte Josep Maria Gudiol i Ricart seria l'encarregat de dur les obres de rehabilitació. El contingut científic aniria a càrrec del personal tècnic sota la direcció de Pere Bosch Gimpera.

Finalment, després de tres anys de treballs, el Museu va obrir per primer cop les portes al públic el 3 de novembre del 1935, amb una presentació museogràfica i uns serveis tècnics d'una modernitat fins aleshores desconeguda tant a Catalunya com a l'Estat espanyol. Així, en les seves divuit sales, la museografia s'esforçava a posar els objectes en el seu context i no estalviava les reconstruccions en diorames amb objectes originals.

CITA:

El museu aspira igualment a beneficiar del coneixement de l'arqueologia el gran públic i els alumnes de les escoles públiques. Amb aquesta finalitat, la disposició de les col·leccions, tot i ésser estrictament científica, presenta les sèries arqueològiques a partir d'una visió general de l'existència i del desenvolupament històric, social i artístic, en les èpoques primitives i l'Antiguitat clàssica.

Pere BOSCH GIMPERA, «Le MusGimperara igualment a beneficiar le MusGimperara igualment a ben la Catalogne». *Museion*, vol. 37-38, 1937.

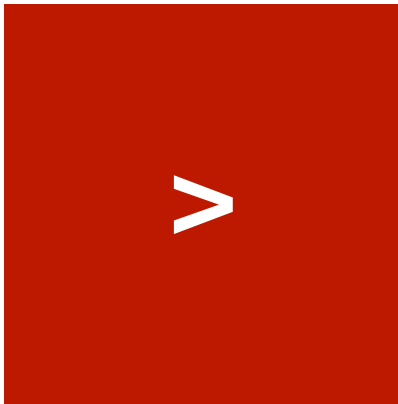
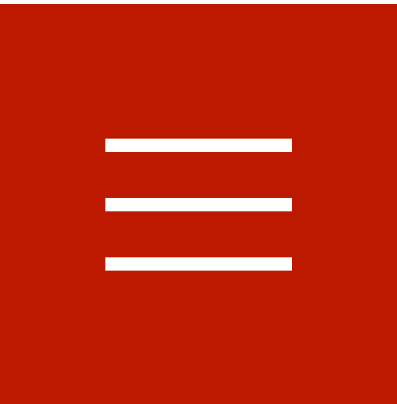

4. Un museu modern

Pere Bosch Gimpera va voler centralitzar a la seu del Museu tots els organismes i serveis més importants de l'arqueologia de Catalunya. Així, s'hi traslladà el Seminari de Prehistòria de la Universitat de Barcelona amb la seva biblioteca, a la qual s'uniren la Biblioteca de l'Associació Catalana d'Antropologia, Etnologia i Prehistòria i el fons d'arqueologia de l'antiga Biblioteca de la Junta de Museus. També fou la seu del Servei d'Excavacions i els seus tallers.

Ben aviat, es reprengueren també les excavacions d'Empúries i se'n remodelà el Museu monogràfic. A l'ensem s'emprengueren altres projectes com el de la vil·la romana de Tossa, les excavacions del claustre de Sant Cugat i les excavacions de l'antiga Baetulo (Badalona).

La idea de Bosch de donar a conèixer la tasca museística en totes les seves vessants va comportar també una intensa campanya de propaganda en què van tenir un paper important tant la premsa com la ràdio. Bosch va promoure també la promoció turística del Museu en ocasió de fires, trobades i congressos organitzats a Barcelona, o bé mitjançant visites guiades, especialment a Empúries.

5. La il·lusió escapçada

L'esclat de la Guerra Civil Espanyola, el 18 de juliol del 1936, va posar en perill el patrimoni arqueològic català. Amb la voluntat de protegir-lo, el 31 de juliol, la Generalitat va crear la Comissaria General de Museus Arqueològics de Catalunya, amb Pere Bosch Gimpera al capdavant.

Fou aleshores quan el Museu d'Arqueologia de Barcelona passà a denominar-se Museu d'Arqueologia de Catalunya, amb l'objectiu d'emparar i controlar tant els museus arqueològics del territori català com la resta del patrimoni arqueològic.

El Museu, que tot just havia començat a caminar, es veié abocat a actuar en diversos fronts. D'una banda, protegir i, més tard, evacuar les col·leccions més emblemàtiques, i, de l'altra, intentar salvar les col·leccions que eren en altres museus i també en mans de particulars i posar-les totes elles sota la seva protecció.

El mes de maig del 1937, Pere Bosch Gimpera entrà a formar part del nou Govern de la Generalitat com a conseller de Justícia, càrrec que ocuparia fins al final de la Guerra Civil. Com a conseqüència, deixà el Museu d'Arqueologia sota la custòdia del seu home de confiança, Josep Colominas.

Amb la desfeta republicana, Bosch partí a l'exili amb la seva família; primer a França i més tard a Oxford (Anglaterra), Colòmbia i Panamà, per acabar finalment a Mèxic, on aconseguiria la ciutadania.

Entre el 1948 i el 1952 residí a París i treballà a la UNESCO. Va morir a Ciutat de Mèxic el 9 d'octubre del 1974.

El museu somiat.

**Pere Bosch Gimpera
i el MAC**

El museo soñado. Pere Bosch Gimpera y el MAC

Textos en español

Presentación

1. La semilla científica

2. Los precedentes

3. La creación del museo

4. Un museo moderno

5. La ilusión descabezada

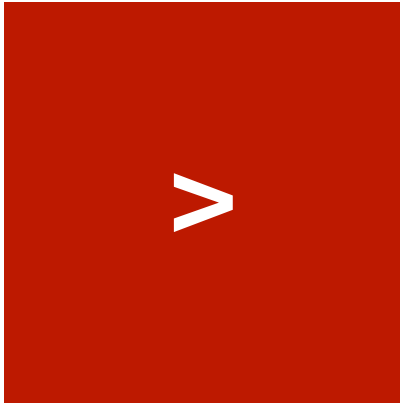
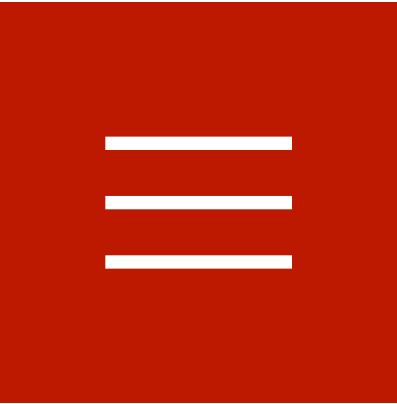

Presentación

Pere Bosch Gimpera (Barcelona, 1881 - Ciudad de México, 1974) fue una figura clave de la historia de Cataluña de la primera mitad del siglo XX. Arqueólogo de amplia formación humanista, entre 1915 y 1937 fue director del Servicio de Investigaciones Arqueológicas del Institut d’Estudis Catalans; catedrático, decano y rector de la Universidad de Barcelona y conseller de Justicia de la Generalitat de Catalunya.

A Pere Bosch Gimpera no solo se lo puede considerar el padre de la arqueología catalana y peninsular modernas, sino que también fue el impulsor del actual Museu d’Arqueologia de Catalunya y su primer director.

La exposición «El museo soñado. Pere Bosch Gimpera y el MAC» quiere explicar su concepción de la arqueología y el proceso de creación de su obra más preciada: el Museu d’Arqueologia de Catalunya, una institución museística de ámbito y vocación científicos, pero también con voluntad didáctica. A través de esta muestra, el museo le rinde un sentido homenaje con ocasión del 50.º aniversario de su muerte.

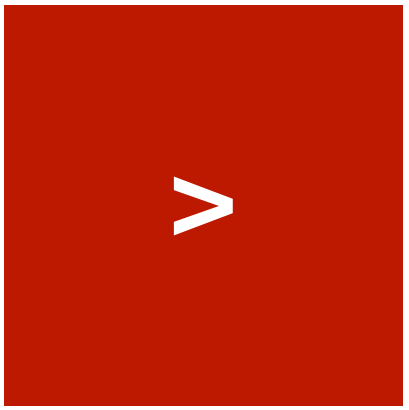
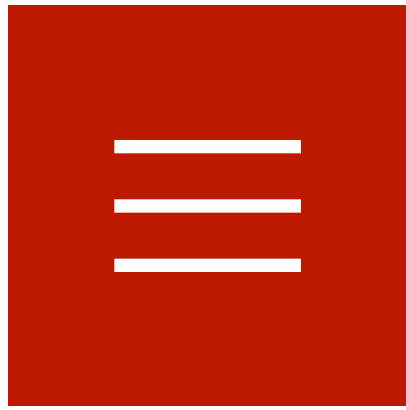

1. La semilla científica

La creación del Institut d’Estudis Catalans (IEC) en 1907 fue la cuna de una nueva escuela en el campo de las investigaciones arqueológicas en Cataluña. A partir de 1914, y oficialmente en 1915, la profesionalización de la arqueología fue un hecho. El hombre clave sería Pere Bosch Gimpera, recién llegado de Alemania, donde había ido a completar sus estudios, y el vehículo, el Servicio de Investigaciones Arqueológicas creado por el IEC en 1914.

Su primera empresa fueron las excavaciones en el Bajo Aragón que se encargó de dirigir personalmente entre 1914 y 1923. Pronto se rodeó de un importante equipo de colaboradores: Matías Pallarès, Lorenzo Pérez Temprado, Josep Colominas, Agustí Duran i Sanpere y Josep de C. Serra i Ràfols, a los que se añadirían más adelante Lluís Pericot, Alberto del Castillo, Josep Gu-di-ol, Carlos Cid y Julio Martínez Santa Olalla.

Simultáneamente, y con una actividad frenética, Bosch y su equipo intervinieron en todos los territorios de habla catalana, y su investigación hizo avanzar de manera sorprendente el estudio de la prehistoria y la historia antigua.

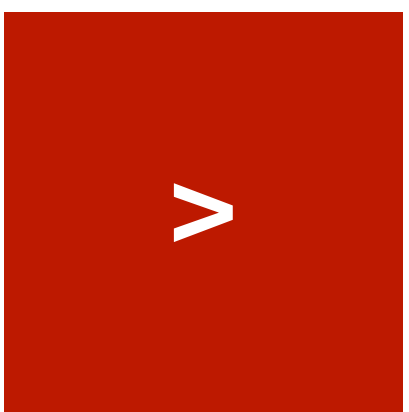
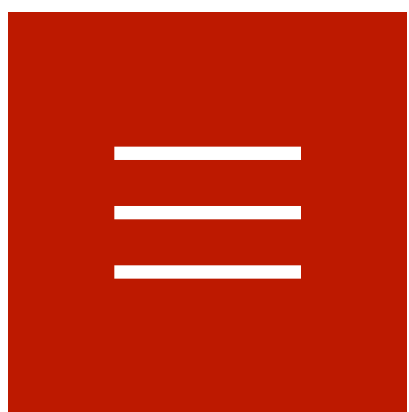

2. Los precedentes del Museu d'Arqueologia de Catalunya

En el año 1879 había sido creado en Barcelona el Museo Provincial de Antigüedades, en la capilla de Santa Ágata y, más tarde, en 1882 se inauguró el Museo Martorell o Museo de Ciencias Naturales y Arqueología en el parque de la Ciutadella.

Años más tarde, en 1902, el Ayuntamiento de Barcelona crearía la Junta Municipal de Museos y Bellas Artes y también este año se abrió al público el Museo de Arte Decorativo y Arqueológico en el antiguo Arsenal del parque de la Ciutadella, que en 1915 se convertiría en el Museo de Arte y Arqueología. La nueva institución se nutriría de las adquisiciones de la Junta de Museos, los hallazgos de las excavaciones en Empúries que promovía, las donaciones de particulares y, naturalmente, de los materiales arqueológicos reunidos por el Servicio de Investigaciones Arqueológicas, dirigido por Pere Bosch Gimpera.

La Exposición Internacional de 1929 y el IV Congreso Internacional de Arqueología, que se celebraría en Barcelona durante el evento, fueron la ocasión aprovechada por Bosch Gimpera para mostrar todos los descubrimientos de manera científica y ordenada, tanto en el propio museo como en la exposición «El arte primitivo», presentada en el Palacio Nacional en Montjuïc.

3. La creación del museo

El acuerdo de creación del Museu d'Arqueologia de Barcelona fue tomado por la Generalitat de Catalunya y el Ayuntamiento de Barcelona el 12 de enero del año 1932. Su Patronato lo integraban representantes de dichas instituciones, así como del Institut d'Estudis Catalans, la Junta de Museos de Barcelona, la Universidad de Barcelona y la Sociedad Catalana de Antropología, Etнологía y Prehistoria, bajo la presidencia honoraria del presidente de la Generalitat y del alcalde de Barcelona. Pere Bosch Gimpera fue nombrado su director.

El nuevo Patronato se puso a trabajar para conseguir que todas las colecciones arqueológicas de los diversos museos de Barcelona se unificaran en el nuevo Museu d'Arqueologia, que tenía que ser instalado en el palacio del parque de la Ciutadella.

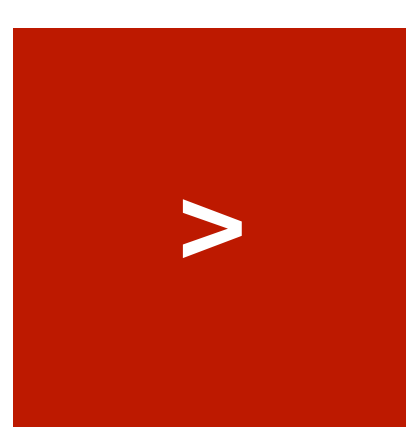
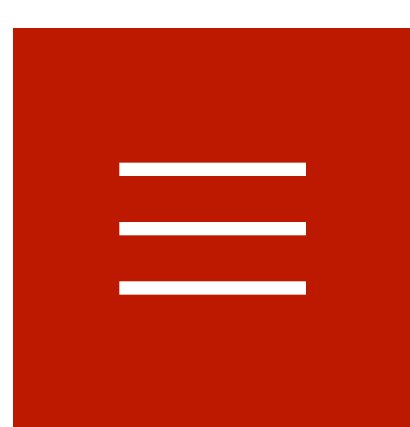
Pronto se tendría que abandonar la idea de esta sede al designar el edificio como Parlament de Catalunya, y surgió entonces la posibilidad de ocupar el antiguo Palacio de las Artes Gráficas de la Exposición Internacional de Barcelona de 1929, en Montjuïc. El arquitecto Josep Maria Gudiol i Ricart sería el encargado de llevar las obras de rehabilitación. El contenido científico iría a cargo del personal técnico bajo la dirección de Pere Bosch Gimpera.

Finalmente, después de tres años de trabajos, el museo abrió por primera vez sus puertas al público el 3 de noviembre de 1935, con una presentación museográfica y unos servicios técnicos de una modernidad hasta entonces desconocida tanto en Cataluña como en el Estado español. Así, en sus dieciocho salas, la museografía se esforzaba por poner los objetos en su contexto sin escatimar las reconstrucciones en dioramas con objetos originales.

CITA:

El museo aspira igualmente a beneficiar del conocimiento de la arqueología al gran público y los alumnos de las escuelas públicas. Con esta finalidad, la disposición de las colecciones, a pesar de ser estrictamente científica, presenta las series arqueológicas a partir de una visión general de la existencia y del desarrollo histórico, social y artístico, en las épocas primitivas y la Antigüedad clásica.

Pere BOSCH GIMPERA, «Le Musée d'Archéologie de Barcelone et l'organisation archéologique de la Catalogne». Museion, vol. 37-38, 1937.

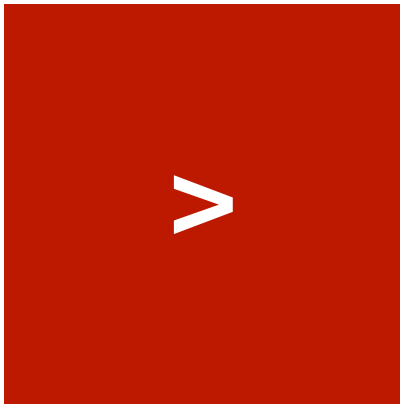
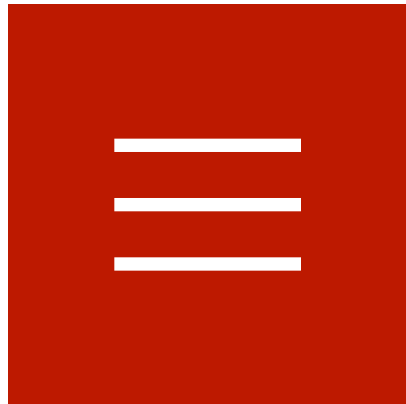

4. Un museo moderno

Pere Bosch Gimpera quiso centralizar en la sede del museo todos los organismos y servicios más importantes de la arqueología de Cataluña. Así, se trasladó el Seminario de Prehistoria de la Universidad de Barcelona con su biblioteca, a la que se unió la Biblioteca de la Asociación Catalana de Antropología, Etnología y Prehistoria y el fondo de arqueología de la antigua Biblioteca de la Junta de Museos. También fue la sede del Servicio de Excavaciones y sus talleres.

Muy pronto se retomaron también las excavaciones de Empúries y se remodeló su museo monográfico. Al mismo tiempo se emprendieron otros proyectos como el de la villa romana de Tossa, las excavaciones del claustro de Sant Cugat y las excavaciones de la antigua Baetulo (Badalona).

La idea de Bosch de dar a conocer la labor del museo en todas sus vertientes comportó también una intensa campaña de propaganda en la que desempeñaron un papel importante tanto la prensa como la radio. Bosch promovió también la promoción turística del museo con ocasión de ferias, encuentros y congresos organizados en Barcelona, o bien mediante visitas guiadas, especialmente a Empúries.

5. La ilusión descabezada

El estallido de la Guerra Civil, el 18 de julio de 1936, puso en peligro el patrimonio arqueológico catalán. Con la voluntad de protegerlo, el 31 de julio, la Generalitat creó la Comisaría General de Museos Arqueológicos de Cataluña, con Pere Bosch Gimpera al frente.

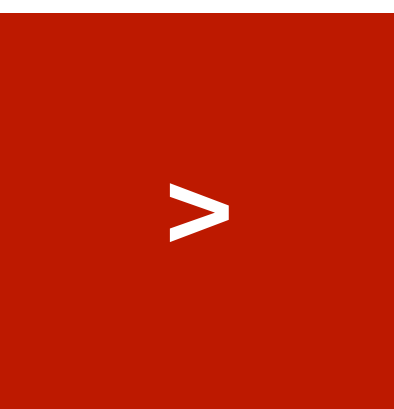
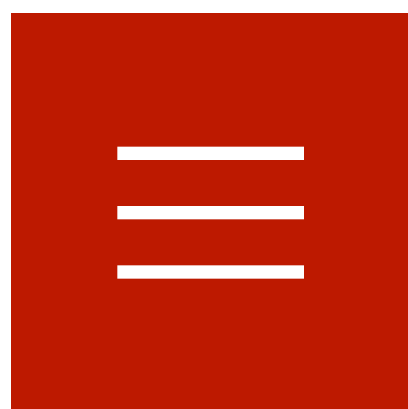
Fue entonces cuando el Museu d'Arqueologia de Barcelona pasó a denominarse Museu d'Arqueologia de Catalunya, con el objetivo de amparar y controlar tanto los museos arqueológicos del territorio catalán como el resto de su patrimonio arqueológico.

El Museo, que apenas había empezado a caminar, se vio abocado a actuar en varios frentes. Por un lado, proteger y, más tarde, evacuar sus colecciones más emblemáticas, y, por otro, intentar salvar las colecciones que estaban en otros museos y también en manos de particulares y ponerlas todas ellas bajo su protección.

En el mes de mayo de 1937, Pere Bosch Gimpera entró a formar parte del nuevo gobierno de la Generalitat como conseller de Justicia, cargo que ocuparía hasta el final de la Guerra Civil. Como consecuencia, dejó el Museu d'Arqueologia bajo la custodia de su hombre de confianza, Josep Colominas.

Con la derrota republicana, Bosch partió al exilio con su familia; primero a Francia y más tarde a Oxford (Inglaterra), Colombia y Panamá, para acabar finalmente en México, donde conseguiría la ciudadanía.

Entre 1948 y 1952 residió en París y trabajó en la UNESCO. Murió en Ciudad de México el 9 de octubre de 1974.

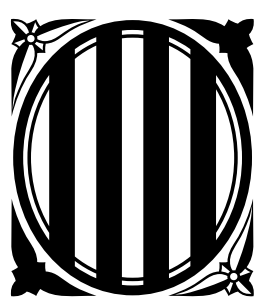

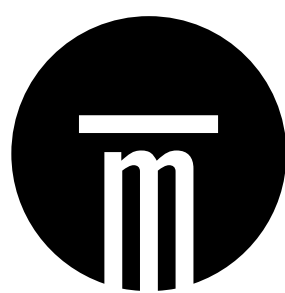
Pere Bosch
Gimpera

Visitanos

mac.cat

**Generalitat
de Catalunya**

**Museu d'Arqueologia
de Catalunya**

